

RAPPORT FRÅN LUTAGRUPPEN

Årets Liten gitarrakademi blev i hög grad också en lutakademi. Fler lutenister deltog än tidigare, trots konkurrens från en liknande kurs i Biskops Arnö. Under veckan anknöt tre av kvällskonserterna mer eller mindre till lutan. Undervisningen skedde i form av ”öppna” lektioner och informella föreläsningar. Vi var några stycken, som deltagit flera år tidigare och vi kunde bara konstatera att Tony Bailes är en outtömlig källa att ösa ur, både musikaliskt och faktamässigt. Liksom föregående år hade Tony med sig Anne van Royen och trots att hon officiellt inte var lärare, deltog hon aktivt till stor fördel för lutagruppen.

Under lektionerna gavs mycken information, både i fråga om spelteknik, övningsteknik och interpretation. Vi arbetade med ensemblemusik, framför allt trios och kvartetter. Tony och Anne hade med sig en ”baby”-luta och Jörgens luta gjorde vi om till basluta, stämd i d'. Detta möjliggjorde ett försök att spela bl. a. Nicolas Vallets lutkvartetter och vi gav också ett smakprov under ”Musikalisk kavalkad”.

Anne van Royen föreläste om speltekniker under 1500-talet och illustrerade med hjälp av dåtida konst och med utdrag ur dåtida spelanvisningar. Kombinationen av bilder och texter ger oss en ganska god uppfattning om spelpraxisen. En intressant teori som framlades, var att de första tryckta italienska luttabulaturerna från början av 1500-talet möjligen ger belägg för en kvarlevande plektrontechnik, som man tidigare föreställt sig hörde till en äldre tid. Det under 1500-talet vanliga växelspelet mellan tummen och pekfinger är en direkt utveckling av plektrontechniken. Spelsättet ger möjlighet till större snabbhet än växelspelet mellan pekfinger-långfinger och utföres bäst genom att tummen rör sig innanför pekfingeret mot handflatan. Vi diskuterade också Hans Newsidlers något knepiga fingersättningar för vänster hand, som möjligen kan ha sin förklaring i att vänster tumme placerades betydligt högre upp på halsen (mot baskörerna) än som är fallet i dag. Vissa äldre bilder kan ge stöd åt en sådan teori.

Karl-Erik Gummeson gav en intressant föreläsning om lutbygge och inledde med en historisk exposé och visade bl. a. Henri Arnaut av Zwolles ritning på en luta från 1400-talet. Kroppens form var då avsevärt rundare och halsen smal. Mest talade Karl-Erik om hur man i dag arbetar med lutbygge och han illustrerade med hjälp av en bildserie från sitt eget

arbete. Här fick vi följa utvecklingen från "ämnen" till ett färdigt instrument. Karl-Erik kom också in på träets tonegenskaper och hur man faktiskt kan stämma ett lock för att få ett instrument med särskild klang. Vi fick också känna på olika trästycken och verkligen förvissa oss om att de har en ton. En pendang till Karl-Eriks föreläsning gav Tony, då vi fick studera ett flertal ritningar på bevarade originallutor samt en renässansgitarr.

Undertecknad och Tony gav en introduktion till lutan: instrumentet, spelteknik, tabulatur och en kortfattad historisk översikt. I anslutning till detta presenterade Tony en intressant bildserie med de främsta (som vi har bilder av!) lutenisterna. En fantasieggande figur är Johann Welter (1614—1666), vars musik hade gått förlorad redan under Ernst Gottlieb Barons tid (1730-talet), men som enligt Baron hörde till sin tids förnämsta lutenister.

*Anthony Bailes och Roland Hogman
Foto: Kenneth Sparr*

Tony föreläste också om fransk lutmusik från 1600-talet, en tidigare alltför negligerad viktig bit av lutans historia. Jag tror att Tony är den lutenist som i dag har de största kunskaperna och den djupaste förståelsen för denna musik, som kräver mycket av både exekutören och lyssnaren. Tony illustrerade sin föreläsning med avsnitt ur sina kommande skivor, där den utomordentlige tenoren Nigel Rogers bl. a. sjunger franska airs de cours, en på sin tid omtyckt genre med en omfattande repertoar.

En viktig del av kursen är kvällskonserterna och vi bjöds på ett varierat program. Musik för tio-körig renässansluta och barockgitarr med Olav Strandberg, musik för barockluta, teorbb, klavikord, cembalo och tenor med Toyohikoh Satoh, Inger Grudin-Brandt och Marius van Altena och sist men inte minst musik för sjukörlig renässansluta med Tony Bailes.

Tonys konsert med musik av John Dowland hade vi chans att höra två gånger, dels på Gripsnäs och dels på Musikhistoriska museet. Den sistnämnda konserten var offentlig och trots minimal förannonsering, dåligt väder och inte alltför lyckad konserttid blev musikmuseet fullsatt. Tony skänkte generöst gaget till SGLS och nettot blev förhoppningsvis ett bra tillskott till SGLS' magra kassa. Viktigast är emellertid att konserten publikmässigt blev en sådan framgång och jag hoppas att den ger sällskapet blodad tand. Jag tycker Tony i sin konsert gav oss ett nytt perspektiv på Dowland, framhävande hans "otidsenlighet" och genialitet.

ANTHONY BAILES KONSERTPROGRAM PÅ GRIPSNÄS OCH MUSIKHISTORISKA MUSEET

Lutmusik av John Dowland (1563—1626)

Preludium	Almand
Lacrimae	Queen's Galliard
Can She Excuse	Coranto
Dr Case's Pavan	Resolution
Melancholy Galliard	Mrs. Vaux Galliard
John Smiths Almain	Almain
Fantasy	Mr Dowland's Midnight
Dream	Fantasy

Ovanstående program är, kan tilläggas, planerat för skivinspelning och kommer att ingå i den stora serien med John Dowlands kompletta verk.

Kenneth Sparr

